

ної роботи в дошкільних закладах і середніх школах. У вирішенні психолого-педагогічних проблем освіти працівники інституту співпрацювали із Центральним інститутом удосконалення вчителів та Академією наук. За участі **О.Ф. Кіктевої** широкого розмаху набрала експериментальна робота з навчання дітей шестирічного віку в підготовчих класах шкіл та в підготовчих групах дитячих садків Київщини (див. віз на С. 84).

За ініціативи керівника в інституті організовані *курси резерву керівних кадрів і методистів*. Організаційний талант директора сприяв тому, що *Київський обласний інститут удосконалення вчителів був одним із кращих у республіці*. Колектив інституту брав участь у соціалістичних змаганнях з Московським обласним інститутом удосконалення учителів і неодноразово виходив переможцем.

У 1987 році Олену Федорівну Кіктеву (після виходу на пенсію) на посаді директора замінив її заступник з навчально-методичної роботи – **Віталій Тореодорович Федько**. На цей час в інституті було запроваджено *систему підготовки і перепідготовки керівних кадрів освіти Київської області*, завдячуючи якій в області з'явилися молоді, добре підготовлені, творчо працюючі завідувачі відділами народної освіти.



Від редакції

ПАРАЛЕЛІ ПРОФЕСІЙНИХ ТРАЄКТОРІЙ: об'єктивні та суб'єктивні

- *З вересня 1950 р. посаду директора обійняла Валентина Трифілівна Гороноvsька, яка з 1944 року працювала в інституті методистом кабінету фізики і математики, – пишуть автори цієї статті.*



Про останнє мені стало відомо з жовтня 2015 року, під час знайомства з музеєм Академії неперервної освіти, зокрема зі стендом “Керівники Київського ІУВ”, але з Валентиною Трифілівною як учителькою знайома із 70-х років, коли мій однокурсник з КДПІ ім. О.М. Горького Борис Бойко розповідав про свою улюблену вчительку фізики, яка навчала його саме в тому приміщенні (там була тоді школа-інтернат), де згодом у цьому приміщенні розмістили методичний корпус ЦІУВ¹, у якому і я пропрацювала 10 незабутніх років.

Розповідь про свої враження, коли я уперше слухала та безпосередньо знайомилася з роботою учителя фізики СШ № 61 м. Києва Гороноvsької Валентини Трифілівни. Було це у 80-ті, під час республіканського семінару-практикуму для завідувачів кабінетами фізики ОІУВ і кращих учителів фізики УРСР. Кабінет фізики (на кшталт амфітеатру): Валентина Трифілівна серед іншого розповідає про своїх учнів і знайомить учасників семінару з картотекою, яку педагог ретельно збирала на кожного свого учня протягом усього часу роботи вчителем. Ось це і є та основа, на якій може бути вибудована особистісно зорієнтована освіта.

Я з колегами була біля витоків особистісно зорієнтованої освіти. Заради справедливості маю сказати: титанічна праця вчителя вимагає від нього стільки часу й енергії, однак ніде і ніхто не враховує їх як витрачений робочий час, тож і не оплачується. Як тоді, так і сьогодні, більшість з того, що роблять учителі, – робиться ними безоплатно, тобто благодійно!

Змінити ситуацію – наше покликання, оскільки і в освіті діє класичне правило: “порятунок потоплюючих – справа їхніх рук”!

- *Із 1974 року по 1987 рік посаду директора інституту обіймала Заслужений учитель України Олена Федорівна Кіктева, – зазначено авторами цієї статті.*

З грудня 1974 по жовтень 1984 я працювала в Центральному інституті удосконалення вчителів МО УРСР на посаді завідувача кабінетом фізики та астрономії. Це був період, коли ЦІУВ започаткував декілька “ноу-хау”. Найбільш резонансне – курси підготовки резерву директорів середніх шкіл. Спочатку 4-місячні, потім – 3-місячні та насамкінець – 2-місячні. Формувалася методологія підготовки затребуваного часом директора школи. Викладачі кафедр ЦІУВ разом з методистами розробляли зміст такої підготовки і форми роботи з ними. Одночасно кожен з моїх колег-методистів піклувався про вчителів свого фаху. Як взірець, – на фото мої праці того часу, як-от: програми курсів підвищення кваліфікації та самоосвіти, методичні рекомендації, ін-

¹ Див. фото на цій сторінці. Сьогодні тут знаходиться УМО НАПН України.



формаційні листи тощо, адресовані методистам ІУВ і вчителям фізики (див. фото на цій сторінці).

Не менш важливим стало заснування Центральної картотеки передового педагогічного досвіду. Тож кожен методист Інституту мав вивчити досвід роботи новатора¹, узагальнити його і представити в Картотеці, що потребувало публічного представлення підготовлених матеріалів. Ураховувалася відповідність матеріалів критеріям передового педагогічного досвіду, які, до речі, такою були розроблені викладачами ЦІУВ, зокрема – В.І. Бондарем, нині академіком НАПН України, і М.Ю. Красовицьким).

За кількістю новачів, зінціюваних, поширених/розповсюджених, упроваджених, навіть вищених (тоді ми “широко” користувалися зазначеними термінами!), – рівних ЦІУВ не було: ми були того часу переможцями соціалістичного змагання на всесоюзному рівні, тож і довгий час тримали прапор у себе. Формат “врізу до статті” не дозволяє мені розказати вам, шановні читачі, про все, що проводилося ЦІУВ і залишається актуальним на сьогодні. Дізнатися про це ви можете з публікацій.²

Зупинюся ще на одному важливому аспекті, про який майже не згадують у публікаціях про спільну роботу ЦІУВ з ОІУВ.³

Саме в ці роки започатковано кураторство ЦІУВ щодо ОІУВ. Роль кураторів переоцінити важко: зацікавлена включеність в роботу ОІУВ представників ЦІУВ, співпраця у вивченні й вирішенні проблем, проведенні спільних заходів, підготовці публікацій і видань. Окрім того, звіти про кураторську роботу щоді на рік представлялися заступнику директора ЦІУВ В.Г. Стюсі, відомому методисту й співатору (разом з Є.С. Березняком) багатьох засадничих праць з проблем школознавства. Уявіть лише: яку інформацію про діяльність ОІУВ, про наміри, плани, результати й досягнення мав ЦІУВ!

А тепер Ви, дорогий читачу, можете зрозуміти, чому перехідний прапор переможців тривалий час залишався в ЦІУВ: всебічна обізнаність зі справами в ОІУВ забезпечувала адресність роботи ЦІУВ. Очевидним є й інше: така співпраця ЦІУВ із ОІУВ мала позитивні наслідки. У цьому Ви переконаєтеся, прочитавши статтю авторів щодо періоду, коли обласний інститут очолювала **Олена Федорівна Кіктева**, а потім її наступник – **Віталій Тореодорович Федько**.

Наостанок мені залишається лише поінформувати читачів про те, що куратором Київського обласного інституту удосконалення вчителів була я.

Ольга ВИГОВСЬКА,
головний редактор журналу, *Заслужений працівник освіти України.*

¹ Це був час найбільшої затребуваності суспільством новаторства. Як відповідь на запит незабаром з'явиться в Останкіно і телешоу “Педагоги-новатори”, яке змогло зацікавити співвітчизників учительською працею.

² **Виговська О.І.** Потенціал минулого – гарантія сьогоденного поступу ЦІППО / О.І. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2003. – №1. – С. 4-5.

³ З любов'ю до Вас...: головний принцип у методичній роботі: / автор О.І. Виговська // Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти: історія та розвиток: /ред. кол.: В.В. Олійник, Л.І.Даниленко [та ін.]. – К.: Логос, 2003. – С. 34-37.

⁴ Можливо, в дисертації або монографії С.В. Крисюка (див.: “Список використаних джерел”, на С. 87, п. 3) висвітлюється цей факт, але, на жаль, автору цих рядків про це невідомо.

КИЇВСЬКИЙ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ІУВ

У 1991 році Київський міський та Київський обласний інститути удосконалення вчителів об'єднано у **Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів**. Інститут очолив талановитий самобутній педагог і вчений **Віктор Григорович Слюсаренко**.

Перед новоствореним навчальним закладом поставало завдання не лише підвищення кваліфікації педагогів, а й *перепідготовка учителів*, особливо із суспільних дисциплін, що обумовлювалось новим змістом предметів суспільно-гуманітарного циклу, появою у навчальних планах нових предметів. У цей історичний період інститут *ліцензував діяльність щодо підготовки вчителів іноземних мов*, здобув право на *підготовку вчителів української мови і літератури, практичних психологів і соціальних педагогічних працівників, учителів початкових класів* тощо. Новацією у роботі інституту була розроблена й успішно реалізована *система підготовки методистів-кореспондентів*. Як і раніше, інститут, методичні кабінети відділів освіти, заклади освіти області були долучені до експериментальної роботи.

Отже, інститут став науковим і навчально-методичним центром Київщини.